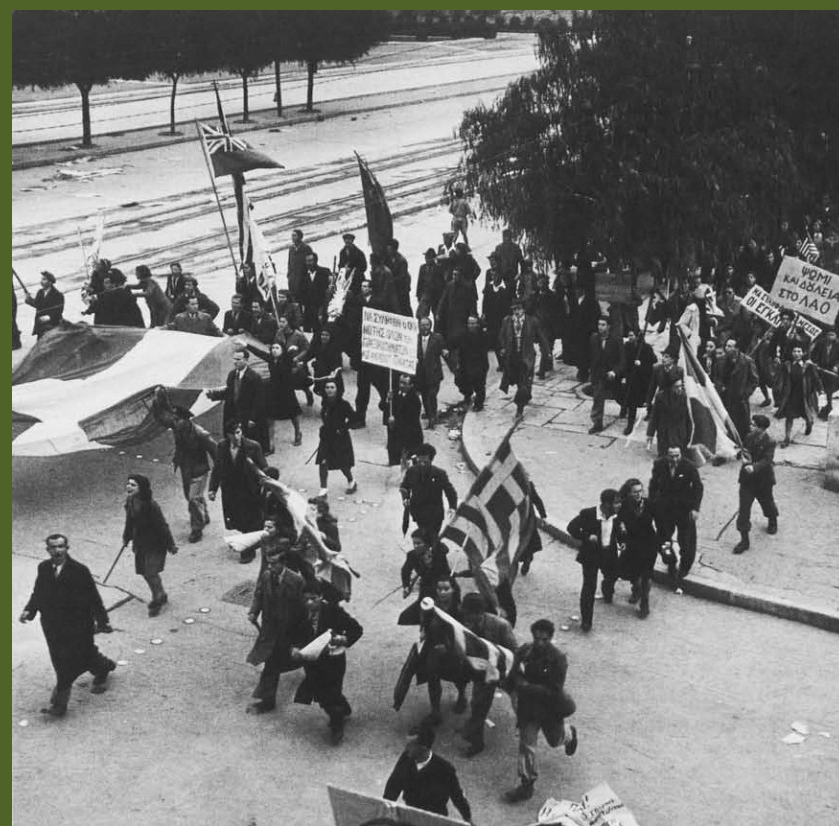

Řecké dějiny 19.-20. století

přednáška 10

Dekemvriana 1944

prvý spor nastal ohľadne demobilizácie ELAS, resp. otázke budúceho vojska

EAM chcela rozpustenie jednotiek exilovej armády ako aj EDES ako podmienku rozpustenia ELAS a vytvorenie úplne novej armády, kde by mala odpovedajúci podiel zodpovedajúci aktuálnym počtom

Briti a Papandreou chceli ELAS úplne odzbrojiť, a exilovú armádu použiť ako jadro novej armády

>>> po stroskotaní jednaní ministri EAM odstúpili 2. 12. 1944 a 11. 12. 1944 prepukli v Aténach boje proti útočiacim jednotkám ELAS, ktoré najprv mali početnú prevahu, Briti a Papandreou vytvorili Národnú gardu, do ktorej zaradili aj bývalých pravičiarov a príslušníkov zrušených kolaborantských TA (2. kolo občianskej vojny)

britské jednotky dosiahli 75 000 mužov, plus 23 práporov národnej gardy (1500 mužov), takže sa ELAS 6. 1. 1945 stiahla z Atén, potom čo v priebehu pokusu o puč sa jej členovia dopustili aj niekoľkých zločinov a atrocít, čo znížilo popularitu KKE v očiach verejnosti, 10. 1. prímerie

zároveň ozbrojené vystúpenie komunistov znemožnilo zaviesť povojnovú normalizáciu pomerov a hlavne potrestať kolaborantov, ktorých Briti použili proti nim, rozpútal sa potom protiteror pravice

Varkiza 12. 2. 1945

Občianska vojna 1946-1949

- v decembri 1944 sa na tlak Britov stal regentom arcibiskup Damaskinos, ktorý mal zostaviť novú vládu (Papandreou kvôli predošlým udalostiam podal demisiu)

ministerským predsedom sa v 3. januára 1945 stal gen. N. Plastiras

>>> jednania s KKE na predmestí Varkiza 2.-12. 2. 1945, komunisti ustúpili a súhlasili s odzbrojením ELAS za prísľub, že nová vláda do jedného roku usporiada plebiscit o štátnej forme (návrat kráľa alebo republika)

- KKE bola porazená len dočasne, v máji 1945 sa z Dachau vrátil N. Zachariadis

- 26. júla 1945 v Británii prehral Churchill voľby a labouristi už nepodporovali návrat monarchie v Grécku

- režim Plastirasa nebol stabilný, potom ho vystriedal P. Kanellopoulos a nakoniec Th. Sofoulis, starý matador liberálnej strany

voľby stanovené na 31.3. 1945

KKE ich bojkotovalo, takže v nich zvíťazili pravíkoví populisti a premiérom sa stal

K. Tsaldaris (synovec P. Tsaldarisa) – 206 kresiel z celkovo 354, liberáli (Sofoulis), demokrati (Venizelos, Papandreou, Kanellopoulos), a nacionalisti (Zervas) v opozícii

1. 9. 1946 zorganizovaný plebiscit a Georgios II. sa konečne mohol vrátiť do Grécka a ujať sa panovníckeho úradu (zomrel v apríli 1947 a na tróne ho vystriedal jeho najmladší brat Pavol), - Parížska konferencia, Grécko získalo Dodekanéz od Talianska

Tsaldarisova vláda bola extrémne protikomunistická a tak vyprovokovala KKE k novému ozbrojenému odporu >>> leto 1946 - vznik DSE (dimokratikos stratos Ellados) pod velením M. Vafiadisa

>>> >>> >>> **začiatok Občianskej vojny (de facto jej 3. kolo)**

občianska vojna prebiehala za meniacej sa geopolitickej situácie

- GB nebola schopná udržiavať svoje záujmy v rozsiahlom impériu, ktoré sa po druhej svetovej vojne postupne rozpadalo (>>>dekolonizácia)
- záväzky GB na svete a špeciálne v Grécku začalo preberať USA, vďaka tzv. Trumanovej doktríne 12. 3. 1947 o pomoci ostatným štátom proti agresii zvonku, alebo tlaku menšinových ozbrojených skupín zvnútra (myslené proti šíreniu komunizmu)

dôležitým prvkom v boji proti DSE mala grécka armáda, ktorej reorganizáciu prevzali od Britov Američania (vojenský poradci), gen. James Van Fleet

- zjednotilo sa velenie (gen. Alexandros Papagos), a USA masívne posilnilo gr. armádu a loďstvo materiálnym vybavením a modernými zbraňami (často vojenským materiálom z druhej svetovej), a navýšením stavu mužstva (147 000 v roku 1948) postupne sa vo velení uplatnili preškolení grécki generáli (Tsakalotos, Venteris, Pentzopoulos, Grigoropoulos) a US poradcovia sa už zaoberali len výcvikom a logistikou

- najprv bol vďaka materiálnej prevahe a letectvu vyčistený Peloponéz (december 1948) a potom aj ostatné oblasti Grécka (posledné pohorie Grammos na pomedzí s Juhosláviou), tiež boli násilne vysídlené horské oblasti, aby DSE nemalo možnosť zásobovania, 30. augusta 1949 už bol fakticky koniec a zvyšky DSE sa stiahli do Juhoslávie a Albánska (posledná veľká jednotka DSE bola rozprášaná na Chalkidikách v januári 1950)

- DSE mala pomoc od Josipa Tita, ale jeho motívy neboli nezištné, po roku 1949 už príliš nedovoľoval návrat bojovníkov DSE naspäť za čiaru, keďže došlo k roztržke medzi ním a Stalinom, a mal vlastné problémy

